

Šetření úvěrových podmínek bank

IV/2024

Česká národní banka — Šetření úvěrových podmínek bank — IV/2024

Úvod

Šetření úvěrových podmínek zachycuje názory bank na změnu nabídky a poptávky u úvěrů nefinančním podnikům a domácnostem. Tato publikace shrnuje výsledky aktuálního kola šetření, tj. pohled bank na vývoj úvěrových podmínek v průběhu třetího čtvrtletí 2024 a jejich očekávání v uvedených oblastech pro čtvrté čtvrtletí 2024. Šetření proběhlo v období od 2. do 15. září 2024 a zúčastnilo se ho 19 bank, které mají rozhodující podíl na bankovním úvěrovém trhu.¹ Šetření ČNB o vývoji úvěrových podmínek bank je realizováno týmem složeným ze zástupců sekce měnové a sekce finanční stability.

¹ Šetření zahrnovalo 22 otázek, které se týkaly úvěrových standardů bank, podmínek spojených se schvalováním úvěrů a bankami vnímané poptávky po úvěrech včetně příslušných faktorů. Odpovědi na otázky jsou na agregované úrovni v textu a grafech vyjádřeny ve formě čistého procentního podílu. Ten je vypočten jako rozdíl mezi procentním tržním podílem na poskytnutých úvěrech v daném segmentu od bank, které uvedly zpřísnění standardů/podmínek (či pozorovaly růst poptávky) a procentním tržním podílem na poskytnutých úvěrech v daném segmentu od bank, které uvolnily standardy/podmínky (či zaznamenaly pokles poptávky). Kladná/záporná hodnota čistého procentního podílu indikuje souhrnné zpřísnění/uvolnění standardů, resp. podmínek či celkový růst/pokles poptávky po úvěrech. Data v excelovských souborech včetně dotazníku, slovníčku pojmů a metodických poznámek jsou dostupná na webových stránkách ČNB:

<https://www.cnb.cz/cs/statistika/setreni-uverovych-podminek-bank/>

I. SHRUTÍ

Výsledky aktuálního šetření úvěrových podmínek bank ukazují, že úvěrové standardy se u úvěrů nefinančním podnikům ve třetím čtvrtletí 2024 nadále nezměnily. Poptávka podniků po úvěrech se u části bankovního trhu po předchozích poklesech zvýšila. K tomu přispívalo zejména vyšší financování fixních investic, provozního kapitálu včetně zásob a poprvé od roku 2021 i snížená úroveň úrokových sazeb. U úvěrů domácnostem na bydlení a na spotřebu se úvěrové standardy bank rovněž významněji nezměnily. Poptávka po úvěrech na bydlení a spotřebu dále rostla. Zvýšení poptávky po úvěrech na bydlení bylo podporováno očekáváním pokračujícího růstu aktivity na rezidenčním trhu doprovázeného zvýšením cen nemovitostí, zlepšením spotřebitelského sentimentu a mírným snížením jejich úrokových sazeb. V nárůstu poptávky se projevoval také vliv novely zákona upravující podmínky předčasného splacení hypotečních úvěrů platné od září 2024. Zvýšená poptávka po úvěrech na spotřebu byla ovlivněna vyššími spotřebními výdaji a zlepšeným sentimentem domácností v podmínkách mírně snížené úrovně úrokových sazeb z úvěrů na spotřebu. Ve čtvrtém čtvrtletí 2024 banky očekávají růst poptávky po úvěrech ve všech uvedených segmentech úvěrového trhu. Nárůst poptávky domácností po úvěrech na bydlení a spotřebu by měl být v závěru letošního roku dle bank méně plošný ve srovnání s dosavadním vývojem. Změny úvěrových standardů banky ve čtvrtém čtvrtletí nepředpokládají u podnikových úvěrů, zatímco u úvěrů na bydlení a spotřebu očekávají zpřísnění standardů.

II. VÝVOJ ÚVĚROVÝCH STANDARDŮ A POPTÁVKY PO ÚVĚRECH

II.1 NEFINANČNÍ PODNIKY

Úvěrové standardy představující vnitřní kritéria nastavení úvěrové politiky bank se u úvěrů nefinančním podnikům ve třetím čtvrtletí 2024 nadále nezměnily. Změna standardů nebyla zaznamenána u úvěrů velkým i menším podnikům a u úvěrů všech splatností. Z hlediska faktorů ovlivňujících nastavení úvěrových standardů se zvýšil konkurenční tlak na bankovním trhu (10 % čistého tržního podílu). Ve čtvrtém čtvrtletí 2024 banky nadále očekávají v souhrnu neměnnost úvěrových standardů, 10 % bankovního trhu předpokládá uvolnění standardů u dlouhodobých úvěrů.

Podmínky při sjednávání podnikových úvěrů se v souhrnu rovněž nezměnily. V jejich struktuře se však snížily průměrné úrokové marže i marže u rizikovějších úvěrů (28 %, resp. 16 % čistého tržního podílu). Dále banky uvolnily podmínky pro velikost úvěrů a neúrokové poplatky (18 % čistého tržního podílu u každého faktoru) a naopak zpřísnily podmínky ohledně splatnosti úvěrů (18 % čistého tržního podílu u každého z uvedených faktorů). Část bankovního trhu očekává mírně pozitivní vývoj ve většině odvětví v následujícím období, výjimkou je však automobilový průmysl, kde výrobci dodávající součásti pro výrobu elektromobilů čelí výraznému poklesu zakázek. Tomuto dílčímu segmentu je věnována zvýšená pozornost, včetně možného zpřísnění úvěrových standardů a podmínek.

Poptávka podniků po úvěrech se ve třetím čtvrtletí v souladu s očekáváním bank zvýšila, a to u 25 % bankovního trhu. Vzrostla poptávka u velkých podniků a dlouhodobých úvěrů. K růstu poptávky přispívala zvýšená potřeba financování fixních investic, provozního kapitálu a fúzí/akvizic i restrukturalizací podniků (31 %, resp. 42 % a 13 % čistého tržního podílu). Poprvé od počátku roku 2022 tak bylo zaznamenáno zvýšení poptávky po úvěrech financujících investice. Podniky jsou však dle některých bank nadále opatrné, neboť nejistoty výhledu ekonomiky a nových zakázek ovlivňují motivaci k vyšším investicím do fixních aktiv. Snižující se úroveň úrokových sazeb působila poprvé od roku 2021 ve směru zvýšení poptávky podniků po úvěrech (14 % čistého tržního podílu). Jejich hladina je nadále vnímána jako vyšší, nicméně úrokové náklady nejsou zásadní pro celkový výsledek hospodaření většiny podniků. Ve směru nižší poptávky po úvěrech působilo využití alternativního financování některých velkých podniků v podobě emise dluhopisů (15 % čistého tržního podílu). Pro čtvrté čtvrtletí 2024 část bankovního trhu očekává zvýšení poptávky po úvěrech u všech typů z hlediska velikosti podniků a doby splatnosti, a to v rozsahu 33 % čistého tržního podílu.

II.2 DOMÁCNOSTI

U úvěrů domácnostem na bydlení se úvěrové standardy bank ve třetím čtvrtletí významněji nezměnily. Úvěrové podmínky menší část bankovního trhu uvolnila zejména v důsledku snížení úrokové sazby u úvěrů s LTV do 55 %. Naopak část bankovního trhu zpřísnila podmínky prostřednictvím změny interní úrovně ukazatelů DTI/DSTI (7 % čistého tržního podílu). Průměrná úroková marže představující rozpětí úrokové sazby z úvěrů na bydlení a referenční sazby v podobě ceny zdrojů bank se zvýšila v důsledku snížení úrokových sazeb finančního trhu (13 % čistého tržního podílu). U 20 % bankovního trhu tak rovněž vzrostly průměrné úrokové marže u rizikovějších úvěrů. Ve čtvrtém čtvrtletí 2024 banky předpokládají zpřísnění úvěrových standardů v rozsahu 20 % čistého tržního podílu.

Poptávka domácností po úvěrech na bydlení dále vzrostla, a to u 70 % bankovního trhu. Oproti očekávání bank z předchozího kola šetření se poptávka po úvěrech na bydlení zvýšila více plošně. Jedná se již o pět čtvrtletí trvající tendenci růstu poptávky po úvěrech. K tomu přispívalo očekávání pokračujícího růstu transakční aktivity na rezidenčním trhu doprovázené růstem cen nemovitostí, mírné snížení úrokových sazeb a zlepšení spotřebitelské důvěry (66 %, resp. 20 % a 26 % čistého podílu bankovního trhu). Ve zvýšení poptávky se projevoval také vliv novely zákona upravující podmínky předčasného splacení hypotečních úvěrů platné od září 2024. Poptávka se soustřeďovala na kratší fixace úrokových sazeb v důsledku očekávaného snižování měnověpolitických sazeb ČNB, což by následně mohlo mít dopad i do sazeb z hypoték. Ve čtvrtém čtvrtletí poptávka po úvěrech na bydlení dle šetření dále poroste, avšak méně plošně než doposud (v rozsahu 30 % čistého tržního podílu bankovního trhu).

U úvěrů na spotřebu se úvěrové standardy i podmínky ve třetím čtvrtletí nezměnily. Ve čtvrtém čtvrtletí 2024 je očekáváno zpřísnění standardů u relativně malé části bankovního trhu (10 % čistého tržního podílu). Poptávka po úvěrech na spotřebu dále plošně rostla v rozsahu 64 % čistého tržního podílu. V uvedeném vývoji se projevovalo zvýšené financování spotřebních výdajů, zlepšení spotřebitelské důvěry a snížení úrokových sazeb (32 %, 46 % a 16 % čistého tržního podílu). 10 % bankovního trhu očekává růst poptávky i ve čtvrtém čtvrtletí letošního roku.

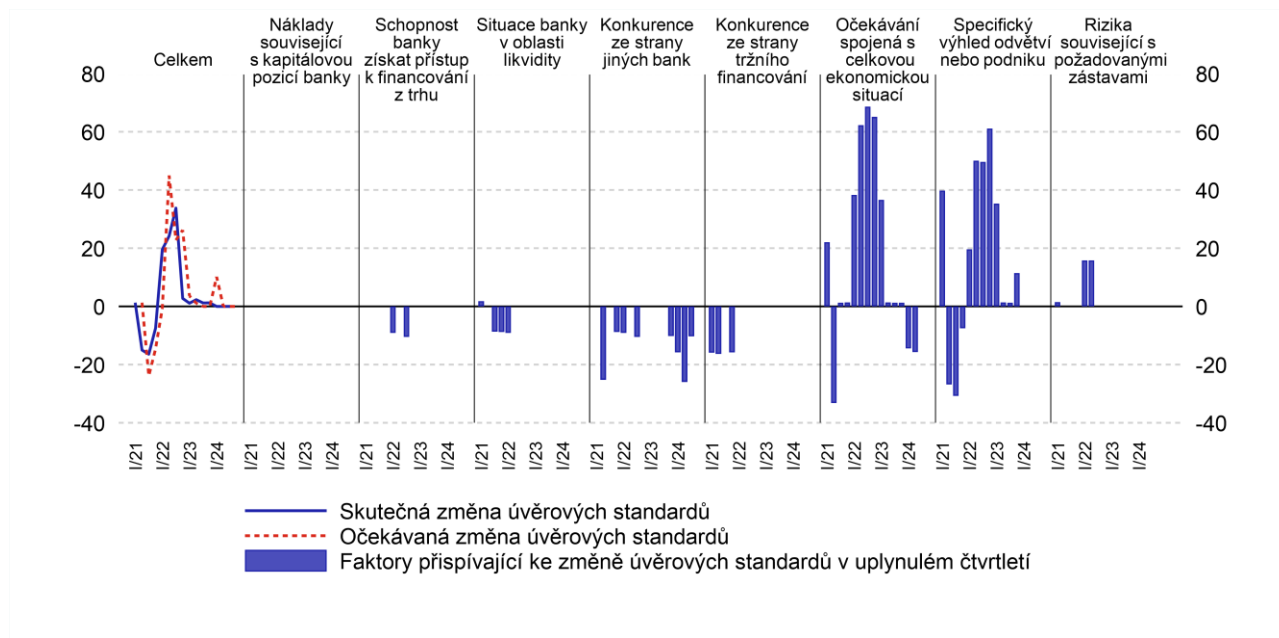
V segmentu úvěrů živnostníkům se nastavení úvěrových standardů dále uvolnilo a poptávka po úvěrech vzrostla (41 %, resp. 23 % čistého tržního podílu). Pro čtvrté čtvrtletí 2024 banky očekávají neměnnost standardů a pokračující zvýšení poptávky po úvěrech.

Dodatečné otázky týkající se očekávaných úvěrových ztrát naznačují, že menší část bankovního trhu očekává v souhrnu zvýšení míry úvěrových ztrát v následujícím období u úvěrů podnikům, zatímco u úvěrů domácnostem na bydlení a spotřebu předpokládá jejich pokles.

III. GRAFICKÉ VYJÁDŘENÍ PODMÍNEK NABÍDKY A POPTÁVKY V SEGMENTECH

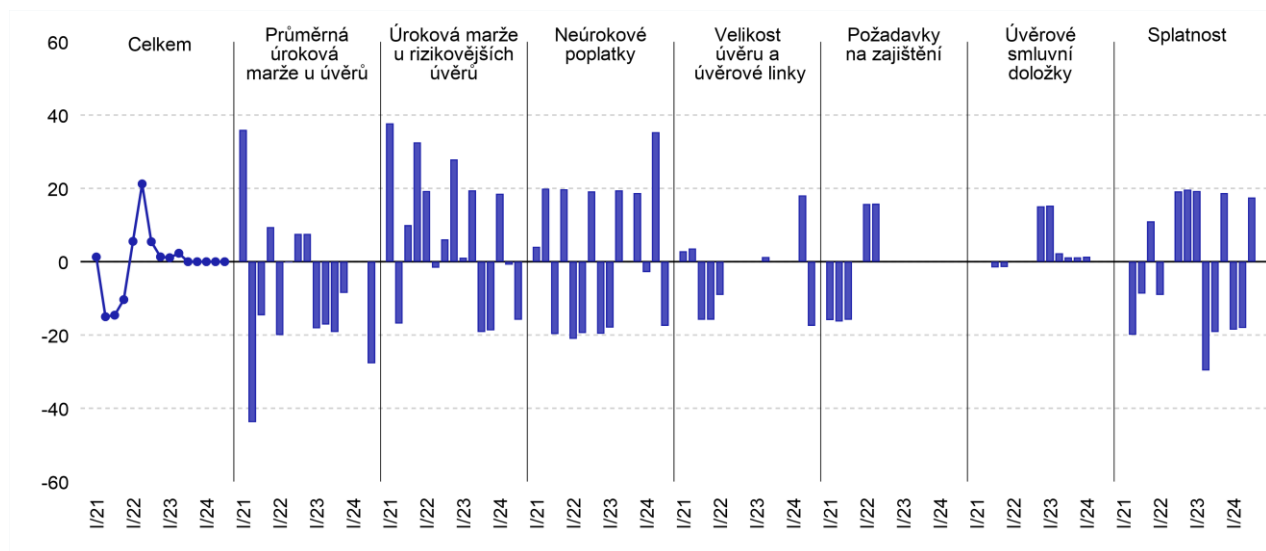
Graf 1 Změny úvěrových standardů bank u úvěrů nefinančním podnikům (otázky 1, 2 a 6)

(čisté procentní podíly, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

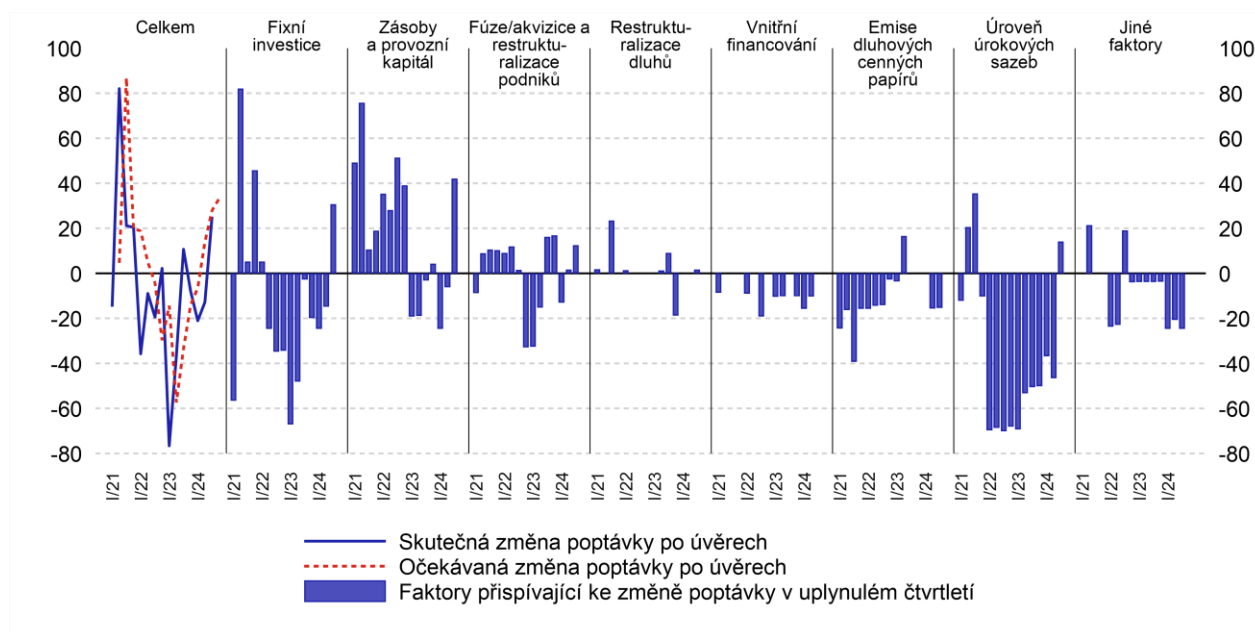
Graf 2 Změny podmínek při schvalování úvěrů nefinančním podnikům (otázka 3)

(čisté procentní podíly, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

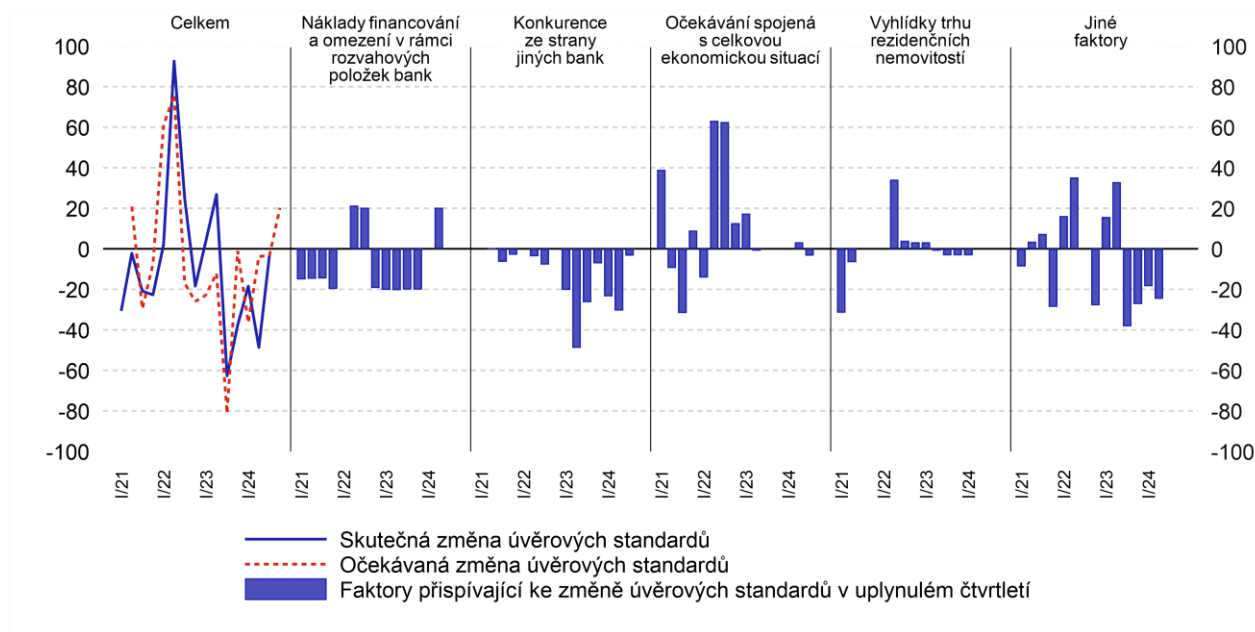

Graf 3 Změny poptávky nefinančních podniků po úvěrech (otázky 4, 5 a 7)

(čisté procentní podíly, kladná hodnota = růst poptávky, záporná hodnota = pokles poptávky)

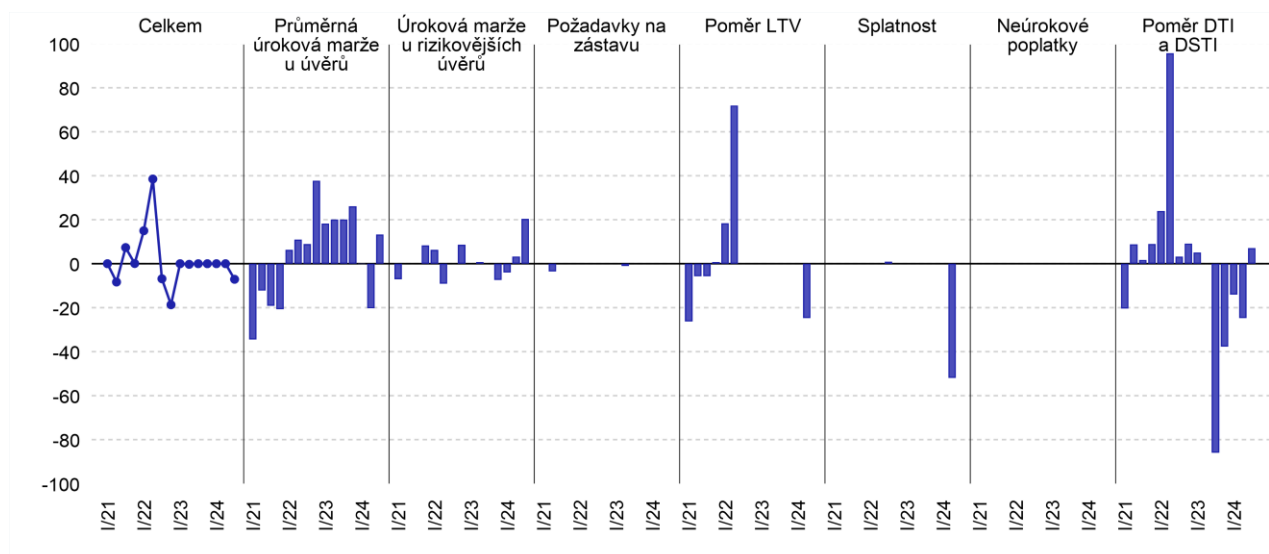
Graf 4 Změny úvěrových standardů bank u úvěrů na bydlení (otázky 8, 9 a 16)

(čisté procentní podíly, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

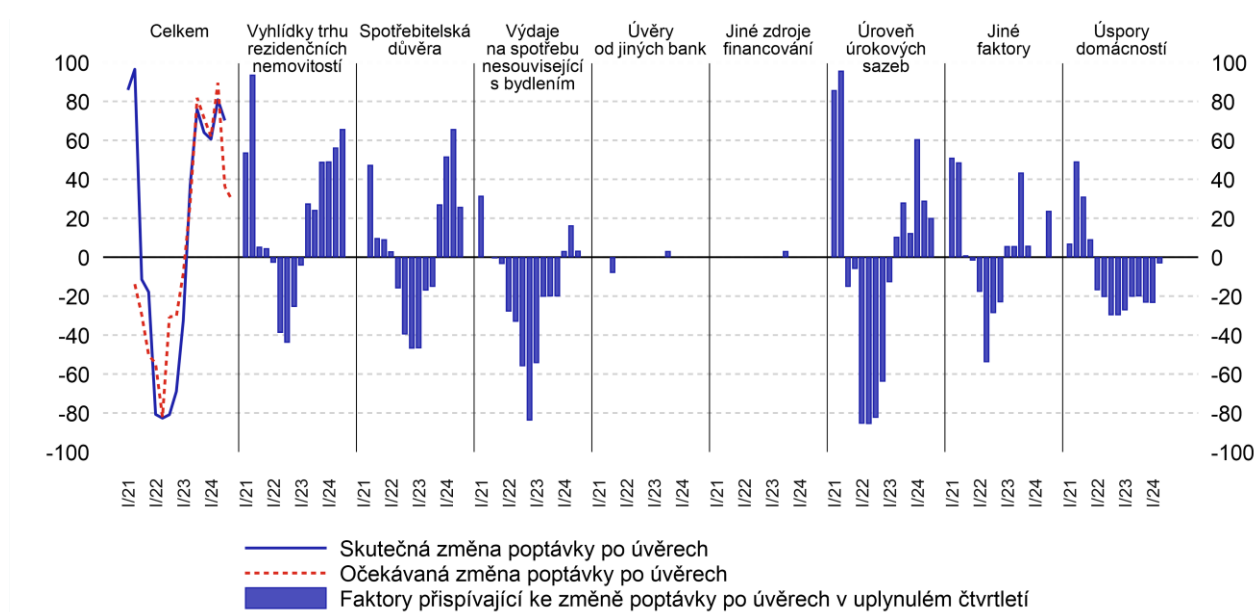

Graf 5 Změny podmínek při schvalování úvěrů na bydlení (otázka 10)

(čisté procentní podíly, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

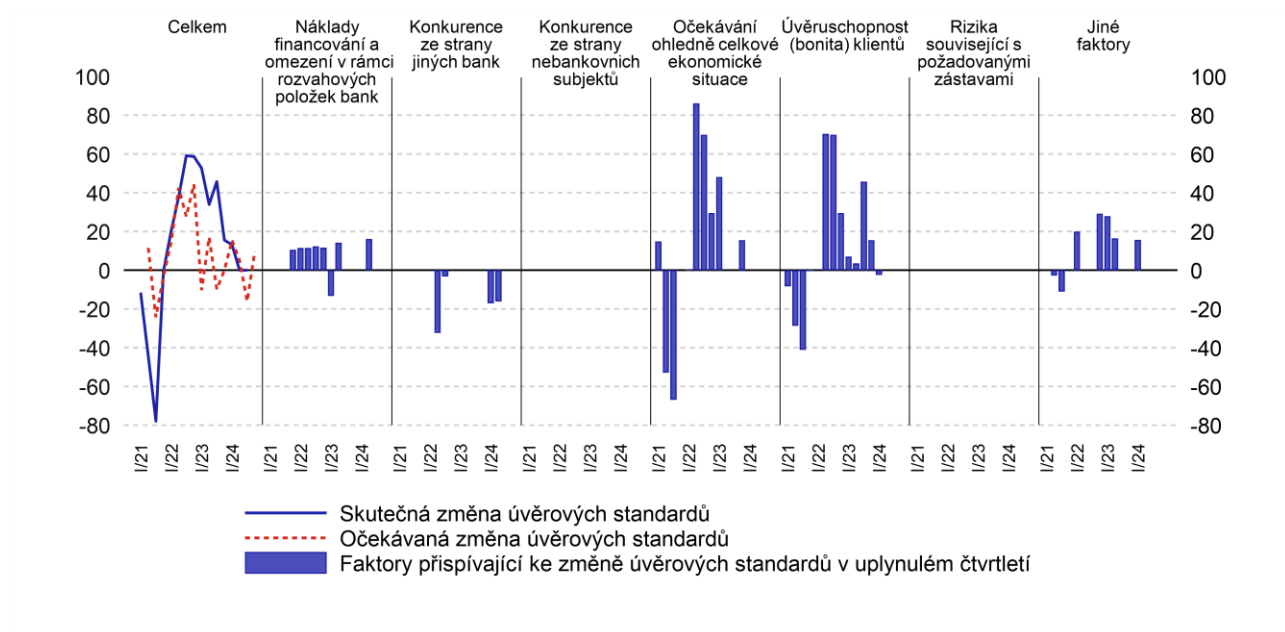
Graf 6 Změny poptávky domácností po úvěrech na bydlení (otázky 13, 14 a 17)

(čisté procentní podíly, kladná hodnota = růst poptávky, záporná hodnota = pokles poptávky)

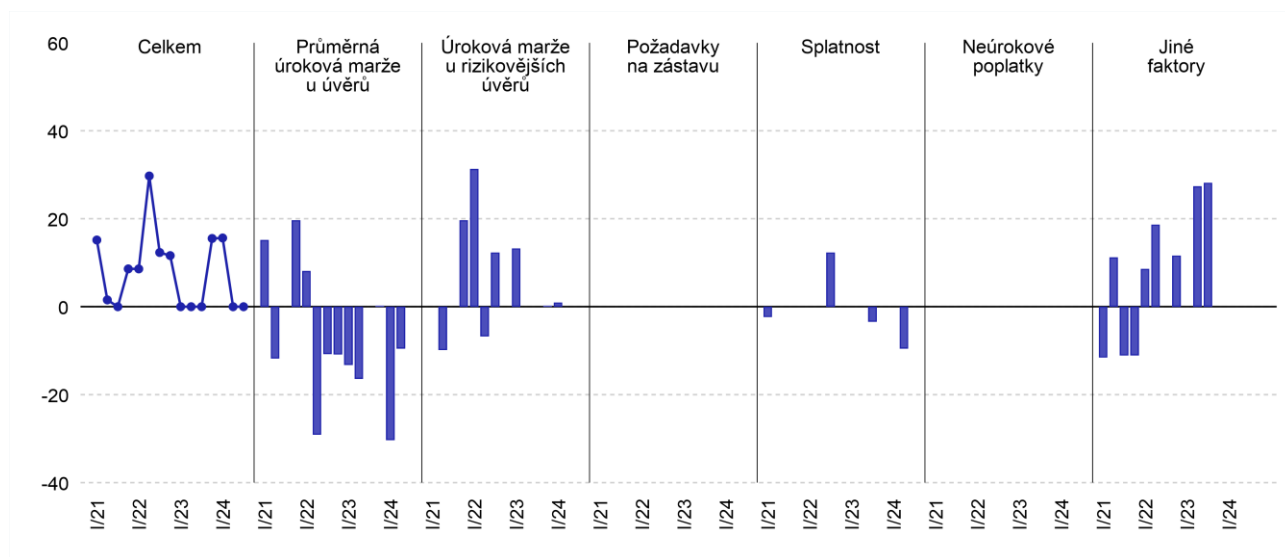

Graf 7 Změny úvěrových standardů bank u úvěrů na spotřebu (otázky 8, 11 a 16)

(čisté procentní podíly, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

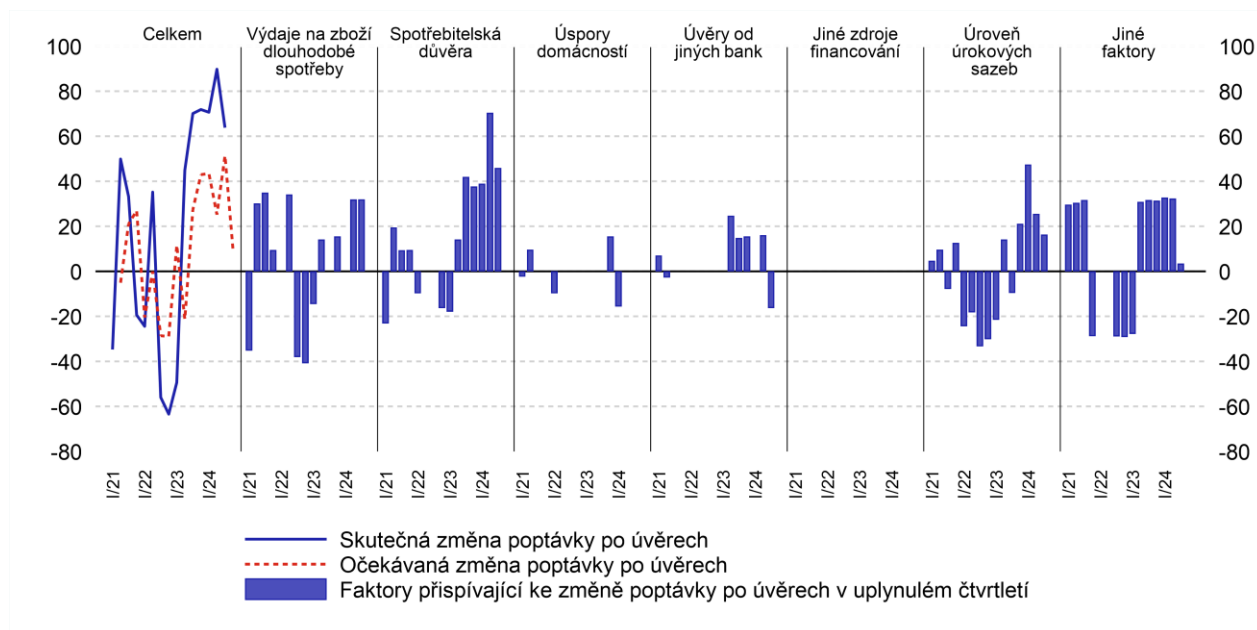
Graf 8 Změny podmínek při schvalování úvěrů na spotřebu (otázka 12)

(čisté procentní podíly, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

Graf 9 Změny poptávky domácností po úvěrech na spotřebu (otázky 13, 15 a 17)

(čisté procentní podíly, kladná hodnota = růst poptávky, záporná hodnota = pokles poptávky)

Vydává:
ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA
Na Příkopě 28
115 03 Praha 1
Česká republika

Kontakt:
ODBOR KOMUNIKACE SEKCE KANCELÁŘ
Tel.: 224 413 112
www.cnb.cz